

Anonymiseret version

Oversættelse

C-398/19 - 1

Sag C-398/19

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

23. maj 2019

Forelæggende ret:

Kammergericht Berlin (Tyskland)

Afgørelse af:

14. maj 2019

Sag om udlevering af:

BY

KAMMERGERICHT

Kendelse

[Udelades]

I sagen vedrørende udlevering af

den ukrainske og rumænske statsborger
BY,
født i Zastavna i Ukraine den 6. oktober 1973,
bosat i [udelades] Berlin, [udelades]

alias
BY,

har Kammergericht Berlin, 4. afdeling for straffesager, den 14. maj 2019 afsagt følgende kendelse:

Den Europæiske Unions Domstol forelægges i medfør af artikel 267 TEUF følgende spørgsmål med anmodning om en præjudiciel afgørelse:

1. Gælder principperne fra EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15) om anvendelse af [org. s. 2] artikel 18 TEUF og 21 TEUF også i et tilfælde, hvor et tredjeland har anmodet om udlevering af en unionsborger, når den retsforfulgte person har flyttet midtpunktet for sine livsinteresser til den anmodede medlemsstat på et tidspunkt, hvor vedkommende endnu ikke var unionsborger?

2. Følger det af EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15), at den medlemsstat, hvor den retsforfulgte person er statsborger, og som er blevet underrettet om udleveringsanmodningen, er forpligtet til over for det anmodende tredjeland at fremsætte en begæring om fremsendelse af sagsakterne med henblik på at kunne undersøge, om medlemsstaten vil overtage retsforfølgningen?

3. Følger det af EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15), at den medlemsstat, over for hvilken tredjelandet anmoder om udlevering af en unionsborger, er forpligtet til at afslå udleveringen og overtage retsforfølgningen selv, såfremt den anmodede medlemsstat har mulighed herfor i henhold til national ret?

Præmisser:

1 I. Faktiske omstændigheder:

1. De ukrainske myndigheder har via det ukrainske justitsministerium (jf. artikel 5 i anden tillægsprotokol til den europæiske udleveringskonvention) sendt en formel udleveringsanmodning af 15. marts 2016 fra anklagemyndigheden i Ukraine, der opfylder kravene i artikel 12 i den europæiske udleveringskonvention, [udelades] og anmodet om anholdelse og udlevering af den retsforfulgte person (herefter »BY«) med henblik på strafforfølgning. De ukrainske myndigheder har meddelt, at regionsretten i Zastavna har udstedt en arrestordre mod BY af 26. februar 2016, ved hvilken han er anordnet varetægtsfængslet som følge af de lovovertrædelser, der er genstand for den foreliggende [org. s. 3] sag. Det følger af anmodningen, den vedlagte begæring fra efterforskningsafdelingen hos politiet i byen Zastavna af 26. februar 2016 og arrestordrens beskrivelse af lovovertrædelserne, at BY gentagne gange har begået underslæb [over for en ukrainsk statsejet virksomhed]. Der skulle nærmere bestemt være tale om følgende forhold:

2 a) I perioden fra den 8. august til den 1. september 2010 tilegnede BY sig 2 044 liter diesel til en værdi af 11 589 UAH, der var stillet til rådighed for en filial, som skulle arbejde på at fjerne følgerne af en naturkatastrofe; for at tilsløre dette udarbejdede BY sammen med flere andre personer, der deltog i handlingen, flere falske dokumenter, hvori der anførtes fiktive køretøjer, som angiveligt havde modtaget dieselolien til det fastsatte formål.

b) Den 24. januar 2011 foranledigede BY en bødestraf på 1 700 UAH, som han i henhold til en afgørelse fra Ukraines pensionsfond personligt skulle betale,

udredt med midler [fra den pågældende virksomhed]. Betalingen skete ved betalingsordre af 29. marts 2011.

c) I januar/februar 2011 tog BY på en privat rejse til Forbundsrepublikken Tyskland, men angav, at der var tale om en tjenesterejse med henblik på indgåelse af kontrakter vedrørende levering af vejbygningsteknik. Efter at være vendt tilbage krævede og modtog han en løn på 2 333,70 UAH for den tid, hvor han angiveligt havde været på tjenesterejse; en løn som i virkeligheden slet ikke tilkom ham.

d) Den 1. august 2011 foranledigede BY en bødestraf på 1 700 UAH, som han i henhold til afgørelse fra Ukraines pensionsfond personligt skulle betale, udredt med midler [fra den pågældende virksomhed]. Betalingen skete med en vis forsinkelse.

- 3 2. Den 26. juli 2016 blev BY anholdt i henhold til § 19 i Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (den tyske lov om international retshjælp i straffesager, herefter »IRG«). Under afhøringer i retten, der blev gennemført henholdsvis samme dag i henhold til IRG's § 22 og den 23. august 2016 i henhold til IRG's § 28 [**org. s. 4**], rejste han indsigelse imod udleveringen, nægtede at erklære sig indforstået med en forenklet udlevering (jf. IRG's § 41) og gav – under sidstnævnte afhøring – heller ikke afkald på specialitetsprincippet (i henhold til artikel 14 i den europæiske udleveringskonvention).
- 4 Ved kendelse af 1. august 2016 anordnede den forelæggende ret BY varetægtsfængslet med henblik på udlevering, og ved kendelse af 29. september 2016 anordnede retten varetægtsfængslingen opretholdt. Ved kendelse af 28. november 2016 ophævede retten den videre varetægtsfængsling af BY mod betaling af en kaution på 10 000 EUR samt pålæggelse af pligter til at melde sig hos myndighederne og forbød ham at forlade Forbundsrepublikken Tysklands område uden tilladelse hertil fra den forelæggende ret. Kautionen blev stillet den 2. december 2016, og BY blev herefter løsladt samme dag.
- 5 3. BY er (også) rumænsk statsborger, men har – så vidt det kan ses – aldrig haft midtpunktet for sine livsinteresser i Rumænien; i 2012 flyttede han fra Ukraine, hvor han havde levet indtil da, til Tyskland. Rumænsk statsborgerskab fik han (først) i 2014, i sin egenskab af efterkommer af tidligere rumænske statsborgere, der havde levet i Bukovyna (Bukovina), der tidligere var et rumænsk område.
- 6 Henset til BY's rumænske statsborgerskab har anklagemyndigheden i Berlin – under henvisning til EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15) – ved skrivelse af 9. november 2016, der er vedlagt en kopi af den forelæggende rets kendelse af 1. august 2016, underrettet det rumænske justitsministerium om udleveringsanmodningen og spurgt, om Rumænien agter at overtage strafforfølgningen. Ved skrivelse af 22. november 2016 har det rumænske justitsministerium svaret, at der kun kan tages stilling til spørgsmålet om overtagelse af strafforfølgningen, hvis de ukrainske retsmyndigheder anmoder

herom. På den forelæggende rets initiativ har anklagemyndigheden i Berlin ved skrivelse af 2. januar 2017 yderligere spurgt det rumænske justitsministerium [org. s. 5], om det også kan komme på tale at anvende rumænsk strafferet på de lovovertrædelser, som BY skal have begået, uanset om de ukrainske retsmyndigheder fremsætter en anmodning om overtagelse af retsforfølgningen (i henhold til artikel 6, stk. 2, i den europæiske udleveringskonvention). I sit svar af 15. marts 2017 har det rumænske justitsministerium meddelt, at det er en betingelse for at kunne udstede en national arrestordre som forudsætning for en europæisk arrestordre, at der foreligger tilstrækkelige beviser for, at BY har begået lovovertrædelserne, og justitsministeriet har herved anmodet anklagemyndigheden i Berlin om at indhente sådanne dokumenter og kopier af bevismaterialet fra Ukraine. Denne skrivelse, som ikke giver noget direkte svar på spørgsmålene i den tyske skrivelse, opfatter den forelæggende ret således, at det i henhold til rumænsk ret principielt er muligt at retsforfølge en rumænsk statsborger for lovovertrædelser, vedkommende har begået i udlandet.

7 4. Anklagemyndigheden i Berlin har anmodet om, at det erklæres for lovligt at udlevere BY til Ukraine med henblik på strafforfølgning af de lovovertrædelser, som er beskrevet i udleveringsanmodningen af 15. marts 2016 fra anklagemyndigheden i Ukraine [udelades].

8 5. Efter den forelæggende rets opfattelse vil en udlevering af BY være lovlig. Men retten mener, at EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15) er til hinder for, at den kan træffe en sådan afgørelse, eftersom de rumænske retsmyndigheder indtil videre hverken har svaret ja eller nej på spørgsmålet om retsforfølgning i Rumænien af de strafbare handlinger, der er genstand for udleveringsanmodningen.

9 II. Begrundelse for de præjudicielle spørgsmål

1. Forbundsrepublikken Tyskland udleverer ikke egne statsborgere til tredjelande. I så henseende bestemmer artikel 16, stk. 2, i Grundgesetz (den tyske forfatning) følgende: [Org. s. 6]

Ingen tysk statsborger må udleveres til udlandet. Der kan ved lov fastsættes undtagelsesbestemmelser vedrørende udleveringer til en medlemsstat i Den Europæiske Union eller til en international domstol, såfremt der er sikkerhed for, at retsstatsprincipper overholdes.

10 For statsborgere fra andre medlemsstater gælder der ikke noget tilsvarende lovfæstet udleveringsforbud.

11 Et sådant forbud følger imidlertid – under visse betingelser – af EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15). Dermed tages der under inddragelse af forbuddet mod forskelsbehandling i artikel 18 TEUF hensyn til retten til fri bevægelighed i henhold til artikel 21, stk. 1, TEUF, der indrømmer enhver unionsborger ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område.

12 Den foreliggende situation adskiller sig imidlertid fra de faktiske omstændigheder, der lå til grund for EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15), for så vidt som BY på det tidspunkt, hvor han flyttede midtpunktet for sine livsinteresser fra Ukraine til Forbundsrepublikken Tyskland, endnu ikke havde rumænsk statsborgerskab, men udelukkende var ukrainsk statsborger. BY har således ikke taget bopæl i Forbundsrepublikken Tyskland under udøvelse af retten i henhold til artikel 21, stk. 1, TEUF.

13 Den forelæggende ret spørger derfor:

Gælder principperne fra EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15) om anvendelse af artikel 18 TEUF og 21 TEUF også i et tilfælde, hvor et tredjeland har anmodet om udlevering af en unionsborger, når den retsforfulgte person har flyttet midtpunktet for sine livsinteresser til den anmodede medlemsstat på et tidspunkt, hvor vedkommende endnu ikke var unionsborger? **[Org. s. 7]**

14 2. De rumænske retsmyndigheder har på overbevisende måde forklaret, at de for at kunne træffe en afgørelse om udstedelse af en national arrestordre, på grundlag af hvilken der efterfølgende ville kunne udstedes en europæisk arrestordre, har brug for de beviser, der foreligger imod BY, for at kunne efterprøve dem.

15 De tyske myndigheder er ikke i besiddelse af disse beviser, idet en udleveringsanmodning i forbindelse med internationale anmodninger om retshjælp normalt ikke skal ledsages af bevismidler. Artikel 12, stk. 2, i den europæiske udleveringskonvention kræver i så henseende blot følgende:

Begæringen skal ledsages af:

[...]

b) En redegørelse for de forbrydelser, for hvilke udlevering begæres. Tid og sted for deres udførelse, deres retlige beskrivelse og henvisning til de relevante lovbestemmelser skal angives så nøjagtigt som muligt.

[...]

16 De tyske myndigheder kan derfor ikke sende de beviser for lovovertrædelserne, der ligger til grund for udleveringsanmodningen, til de rumænske retsmyndigheder. Det forekommer i øvrigt også tvivlsomt, om sådanne beviser, hvis de blev fremlagt inden for rammerne af udleveringsanmodningen, uden videre lovligt ville kunne sendes til en anden stat, eller om ikke en sådan videresendelse ville kræve en suveræn afgørelse fra det anmodende tredjeland. Det samme gælder for så vidt angår videresendelse til oprindelsesmedlemsstaten af den fuldstændige udleveringsanmodning, der dog normalt alligevel ikke er tilstrækkelig til at kunne træffe afgørelse om udstedelse af en arrestordre.

- 17 Når principperne fra EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15) om anvendelse af artikel 18 TEUF og 21 TEUF skal gennemføres, opstår der derfor det praktiske problem, at en oplysning om udleveringsanmodningen ikke i selv er nok til at give oprindelsesmedlemsstaten mulighed for at undersøge, om den vil overtage retsforfølgningen [**org. s. 8**]; oprindelsesmedlemsstaten vil derimod skulle rekvirere sagsakterne fra det anmodende tredjeland. Både henset til de diplomatiske arbejdsgange, der skal overholdes, og kravet om oversættelse af sagsakterne – der kan være meget omfattende – vil dette være meget tidskrævende og følgelig næppe acceptabelt, navnlig såfremt den retsforfulgte person er varetægtsfængslet med henblik på udlevering.
- 18 Tidsforbruget ville heller ikke være kortere, hvis den anmodede medlemsstat opfordrede det anmodende tredjeland til at rette en begæring om overtagelse af retsforfølgningen til oprindelsesmedlemsstaten. Det ville i øvrigt nok også være udelukket at benytte denne fremgangsmåde, fordi den anmodede medlemsstat normalt ikke vil være i stand til at bedømme, om det i henhold til oprindelsesmedlemsstatens nationale ret overhovedet kommer på tale at foretage en retsforfølgning.
- 19 Den forelæggende ret spørger derfor:
- Følger det af EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15), at den medlemsstat, hvor den retsforfulgte person er statsborger, og som er blevet underrettet om udleveringsanmodningen, er forpligtet til over for det anmodende tredjeland at fremsætte en begæring om fremsendelse af sagsakterne med henblik på at kunne undersøge, om medlemsstaten vil overtage retsforfølgningen?
- 20 3. I henhold til tysk ret har de tyske domstole (subsidiær) kompetence til at forfølge lovovertrædelser, der er begået i udlandet, såfremt der ikke sker en udlevering. § 7 i Strafgesetzbuch (den tyske straffelov, herefter »StGB«) lyder således:
- (1) Tysk strafferet finder anvendelse på lovovertrædelser, der er begået mod en tysk statsborger i udlandet, når lovovertrædelserne straffes på lovovertrædelsesstedet, eller når lovovertrædelsesstedet ikke henhører under nogen strafferetlig myndighed*
- (2) På andre lovovertrædelser, der er begået i udlandet, finder tysk strafferet anvendelse, når lovovertrædelserne er strafbar på lovovertrædelsestidspunktet, eller lovovertrædelsesstedet ikke henhører under nogen strafferetlige myndigheder, og når gerningsmanden [**org. s. 9**]*
- 1. på det tidspunkt, hvor lovovertrædelserne blev begået, var tysker eller er blevet det efter dette tidspunkt eller*

2. på det tidspunkt, hvor lovovertrædelsen blev begået, var udlænding, men befinder sig i Tyskland og ikke udleveres, selv om det i henhold til udleveringsloven som følge af lovovertrædelsens karakter ville være tilladt at udlevere vedkommende, fordi der ikke fremsættes en udleveringsanmodning inden for en rimelig frist, eller en sådan anmodning afvises, eller udleveringen ikke kan iværksættes.

21 Det ville følgelig være muligt også at iagttage forbuddet mod forskelsbehandling i artikel 18 TEUF ved at erklære udlevering af en unionsborger til et tredjeland for ulovlig som følge af det EU-retlige forbud mod forskelsbehandling af en udenlandsk unionsborger i forhold til en tysker og lade de tyske retshåndhævelsesmyndigheder overtage retsforfølgningen.

22 Den forelæggende ret mener imidlertid, at en sådan fremgangsmåde ville indebære en væsentlig risiko for, at der ikke kan foretages en effektiv retsforfølgning. Hvis det som følge af den mulighed for selv at foretage en retsforfølgning, der består i henhold til StGB's § 7, stk. 2, nr. 2, på forhånd er ulovligt at udlevere en unionsborger fra Tyskland til et tredjeland, ville det heller ikke komme på tale at udstede en ordre om varetægtsfængsling med henblik på udlevering. IRG's § 15 lyder nemlig således:

(1) Efter modtagelsen af udleveringsanmodningen kan der træffes bestemmelse om, at den tiltalte varetægtsfængsles med henblik på udlevering, såfremt [...]

(2) Stk. 1 finder ikke anvendelse, når en udlevering umiddelbart forekommer ulovlig.

23 På den anden side er det heller ikke muligt at udstede en national tysk arrestordre på det nuværende stadium i sagen, idet dette kræver en kvalificeret mistanke (jf. § 112, stk. 1, første punktum, i Strafprozessordnung [den tyske strafferetsplejelov]), der kun kan bekræftes på grundlag af en undersøgelse af de bevismidler, der foreligger imod den retsforfulgte person. For at kunne skaffe bevismidlerne ville de tyske myndigheder skulle tilbyde at overtage retsforfølgningen eller tage initiativ til, at tredjelandet fremsætter en sådan anmodning. Der er grund til at [org. s. 10] frygte, at den retsforfulgte person benytter sig af det hertil nødvendige tidsrum, hvori det ikke ville være muligt at iværksætte foranstaltninger til sikring af sagens videre forløb, til at flygte videre og dermed (atter) unddrager sig retsforfølgning.

24 Den forelæggende ret spørger derfor:

Følger det af EU-Domstolens dom af 6. september 2016 i sagen Petruhhin (C-182/15), at den medlemsstat, over for hvilken tredjelandet anmoder om udlevering af en unionsborger, er forpligtet til at afslå udleveringen og overtage retsforfølgningen selv, såfremt den anmodede medlemsstat har mulighed herfor i henhold til national ret?

[Udelades]

ARBEJDS
DOKUMENT